

Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. 546

din 19.12.2003

**privind aprobarea Concepției politicii naționale
a Republicii Moldova**

Publicat : 01.01.2004 în Monitorul Oficial Nr. 001 art Nr : 24 Promulgat : 24.12.2003

[Rectificare, MO6-12/01.01.04 pag.103](#)

Avînd în vedere necesitatea stabilirii principiilor și sarcinilor politicii naționale, în scopul asigurării suveranității și independenței țării și al creării de condiții favorabile pentru dezvoltarea liberă a comunităților etnice și lingvistice din Republica Moldova,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.1. - Se aprobă Concepția politicii naționale a Republicii Moldova, care face parte integrantă din prezenta lege.

Art.2. - Guvernul, pînă la 1 ianuarie 2004, va elabora și va prezenta Parlamentului spre aprobare programul de măsuri pentru realizarea Concepției menționate.

PREȘEDINTELE

PARLAMENTULUI Eugenia OSTAPCIUC

Chișinău, 19 decembrie 2003.

Nr.546-XV.

APROBATĂ

prin Legea nr.546-XV
din 19 decembrie 2003

CONCEPȚIA

politicii naționale a Republicii Moldova

Concepția politicii naționale a Republicii Moldova, denumită în continuare Concepție, reprezintă totalitatea principiilor, obiectivelor și sarcinilor prioritare privind integrarea și consolidarea poporului multicultural și multilingv al Republicii Moldova prin armonizarea intereselor naționale generale cu interesele tuturor comunităților etnice și lingvistice din țară.

Concepția se bazează pe prevederile Constituției Republicii Moldova, pe normele legislației naționale și ale dreptului internațional, inclusiv ale Declarației universale a drepturilor omului, ale Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice, ale Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, la care Republica Moldova este parte, precum și ale Convenției privind rasele și prejudecățile rasiale, ale altor acte internaționale referitoare la drepturile omului și ale persoanelor aparținînd comunităților etnice și lingvistice.

Principiile directoare ale Concepției se sprijină pe trecutul multiseclar al poporului moldovenesc și pe statalitatea sa neîntreruptă în spațiul istoric și etnic al devenirii sale naționale. Afirmîndu-se încă din 1359 și dăinuind veacuri în șir ca țară de sine stătătoare, ciopîrțită teritorial, aflîndu-se sub dominație străină o perioadă îndelungată, Moldova a revenit la statalitatea sa prin actul constitutiv de la 2 decembrie 1917, cînd Sfatul Țării, "sprijinindu-se pe trecutul istoric al poporului moldovenesc", a proclamat la Chișinău crearea Republicii Democratice Moldovenești. Dreptul legitim al poporului moldovenesc la statalitate a fost confirmat și prin crearea, în stînga Nistrului, la 12 octombrie 1924, a Republicii Autonome Moldovenești. În mod decisiv, statalitatea Moldovei, în noile sale hotare, a fost reconfirmată prin actele politico-juridice din august 1940 și din august 1991, statornicindu-și legitimitatea sa actuală în 1994 prin adoptarea Constituției Republicii Moldova. În hotarele sale existente la 1 ianuarie 1990, Republica Moldova, ca stat suveran și independent, a fost recunoscută de ONU, devenind membru plenipotențiar, cu drepturi egale, al unor prestigioase și influente organisme internaționale.

Actualitatea elaborării și adoptării Concepției este determinată de necesitatea de a stabili principiile și sarcinile unei politici naționale orientate spre consolidarea independenței și

suveranității țării noastre, spre crearea unor condiții favorabile pentru dezvoltarea liberă a tuturor comunităților etnice și lingvistice care, împreună cu moldovenii, constituie poporul Republicii Moldova.

Concepția este documentul de bază pentru autoritățile publice la promovarea politicilor social-economice și culturale în domeniul dezvoltării și consolidării independenței și suveranității țării, a poporului multiethnic al Republicii Moldova. De aceleași principii trebuie să se conducă organele de stat ale țării în activitatea de susținere a eforturilor de edificare a unei societăți civile.

I. DISPOZIȚII GENERALE

Republica Moldova constituie continuarea politico-juridică a procesului multiseclar de statalitate continuă a poporului moldovenesc, proces la care și-a adus contribuția și Biserica ortodoxă din Moldova. Moldovenii - naționalitatea fondatoare a statului - împreună cu reprezentanții altor etnii - ucrainenii, rușii, găgăuzii, bulgarii, evreii, români, belorușii, țigani (romii), polonezii și alții - constituie poporul Moldovei, pentru care Republica Moldova este patria lor comună.

Toleranța și respectul față de limbile, culturile, religiile și credințele tuturor comunităților etnice de pe teritoriul Moldovei au fost întotdeauna proprii poporului moldovenesc. Acestea constituie și astăzi o condiție inalienabilă a suveranității politice și a păcii civice în țara noastră.

Statul se angajează să se îngrijească în deplină măsură de păstrarea, dezvoltarea și libera exprimare a identității etnice, culturale, religioase și lingvistice a tuturor comunităților etnice care locuiesc în Moldova.

Concepția pornește de la adevărul statornic istoricește și confirmat de tezaurul literar comun: poporul moldovenesc și poporul român folosesc o formă literară comună ce "are la bază izvorul viu al graiului popular din Moldova" - realitate ce imprimă limbii naționale moldovenești un pronunțat specific deosebit, un anumit farmec bine cunoscut și apreciat. Având originea comună, dispunând de un fond lexical de bază comun, limba națională moldovenească și limba națională română își păstrează fiecare lingvonomul/glotonimul său ca însemn identificator al fiecărei națiuni: moldovenească și română.

Limba moldovenească având statutul de limbă de stat se folosește în toate sferele vieții politice, economice, sociale și culturale. Una din prioritățile politicii naționale a Republicii Moldova este asigurarea însușirii limbii moldovenești.

Limba rusă care, în conformitate cu legislația în vigoare, are statutul de limbă de comunicare interetnică se aplică și ea în diverse domenii ale vieții statului și societății. Pentru Moldova este caracteristic bilingvismul moldo-rus. În actualele condiții, este necesar să se creeze posibilități reale pentru ca bilingvismul ruso-moldovenesc să devină realitate.

[[Rectificare la Cap.I al.6, MO6-12/01.01.04 pag.103](#)]

~~Limba rusă care, în conformitate cu legislația în vigoare, are statutul de limbă de comunicare interetnică se aplică și ea în diverse domenii ale vieții statului și societății. Pentru Moldova este caracteristic bilingvismul moldo-rus. În actualele condiții, este necesar să se creeze posibilități reale pentru ca bilingvismul moldo-rus să devină realitate.~~

Pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia (Gagauz-Yeri), statutul de limbi oficiale este consfințit pentru limbile găgăuză, moldovenească și rusă. În raioanele de est ale Republicii Moldova funcționează limbile moldovenească, ucraineană și rusă.

Libera dezvoltare a culturilor diferitelor comunități etnice și lingvistice în Republica Moldova este o realitate care contribuie cu succes la afirmarea și dezvoltarea spațiului spiritual comun și a patrimoniului cultural comun ale Moldovei. Păstrarea acestui patrimoniu comun constituie cea mai importantă grijă a statului. Diversitatea etnică, culturală și lingvistică, toleranța reciprocă și pacea interetnică sînt bogăția spirituală a Moldovei.

Politica națională trebuie să fie orientată spre:

- asigurarea concordiei civice;
- dezvoltarea tuturor comunităților etnice și lingvistice;
- dezvoltarea relațiilor interetnice, tradițional corecte;

- depășirea consecințelor conflictului civil de la sfârșitul anilor 80 - începutul anilor 90 ai secolului XX, care a deformat relațiile interetnice în Moldova;
- neutralizarea, în conformitate cu legislația privind drepturile omului și cerințele constituționale, a neconținutelor tentative de demoldovenizare, de negare a existenței națiunii moldovenești și a statalității moldovenești, de discreditare a istoriei Moldovei, de ignorare a etnonimului "moldoveni" și glotonimului "limba moldovenească";
- soluționarea cât mai grabnică a problemei integrității teritoriale a țării;
- crearea neîntârziată a condițiilor necesare pentru însușirea limbii moldovenești de către aolingvi;
- neadmiterea restrîngerii sferei de folosire a limbii ruse în diverse domenii ale vieții statului și societății.

II. PRINCIPIILE POLITICII NAȚIONALE

Principalele principii ale politicii naționale sînt:

- prioritatea măsurilor orientate spre consolidarea suveranității, independenței, integrității teritoriale și democrației în Republica Moldova;
- egalitatea drepturilor și libertăților omului, indiferent de originea etnică, limbă și religie;
- respectul, recunoașterea și garantarea drepturilor tuturor cetățenilor republicii la păstrarea, dezvoltarea și exprimarea specificului lor etnic, cultural, lingvistic și religios;
- inadmisibilitatea manifestărilor de discriminare pe criterii etnice, lingvistice și religioase, precum și a restrîngerii drepturilor cetățenilor la folosirea limbilor materne, la alegerea limbii de educare și instruire;
- inadmisibilitatea oricăror acțiuni orientate spre asimilare și deznaționalizare;
- ocrotirea limbii moldovenești și dezvoltarea culturii moldovenești, ținînd seama de caracterul lor est-romanice, respectarea istoriei, culturii și particularităților populației din raioanele de est ale Republicii Moldova;
- consolidarea păcii interetnice, înfăptuirea construcției național-culturale și lingvistice pe baza însușirii limbii moldovenești, păstrarea și dezvoltarea limbilor altor etnii care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova.

III. SCOPURILE POLITICII NAȚIONALE

Principalele scopuri ale politicii naționale sînt:

- consolidarea poporului Republicii Moldova, ținînd cont de specificul polietic, multicultural, multilingvistic și regional, prin întărirea încrederii cetățenilor în patria lor comună - Republica Moldova;
- întărirea bazelor politico-juridice și istorico-culturale ale integrității teritoriale a Republicii Moldova;
- păstrarea memoriei istorice a poporului moldovenesc, afirmarea și dezvoltarea în continuare a specificului său național-cultural;
- păstrarea și dezvoltarea culturilor și limbilor tuturor comunităților etnice din Moldova.

IV. SARCINILE POLITICII NAȚIONALE

Necesitatea realizării scopurilor menționate impune următoarele sarcini principale ale politicii naționale:

1. În sfera politică și statal-juridică:

- afirmarea unui sistem de valori naționale la baza cărora se află conștientizarea de către toți cetățenii țării noastre a apartenenței lor la poporul Republicii Moldova;
- dezvoltarea legislației care reglementează politica națională în scopul asigurării cât mai depline a drepturilor și libertăților constituționale ale cetățenilor, perfecționarea cadrului juridic al politicii regionale care ar ține seama de interesele comunităților etnice conlocuitoare;
- implementarea în continuare a standardelor internaționale în practica soluționării problemelor etnolingvistice;
- asigurarea unei protecții juridice reale a cetățenilor, indiferent de apartenența lor etnică, a iminenței răspunderii pentru ațtarea vrajbei interetnice, pentru propagarea ideilor superiorității

naționale, pentru provocarea și comiterea actelor de vandalism, de violență și de violare a drepturilor cetățenilor pe motive etnice și lingvistice;

- promovarea de către stat a unei politici de cadre, bazate pe criteriile profesionalismului și devotamentului față de Patrie, excluzându-se orice discriminare de ordin etnic, religios, patrimonial;

- crearea de condiții pentru instaurarea unui consens, maximal posibil într-o societate democratică și liberă, asupra problemelor independenței, suveranității și integrității teritoriale a țării, precum și asupra mijloacelor și metodelor de realizare a concordiei interetnice și a păcii civice în Republica Moldova;

- crearea unui sistem de interacțiune între autoritățile administrației publice centrale și locale în vederea realizării politicii naționale.

2. În sfera social-economică:

- susținerea eforturilor societății, orientate spre dezvoltarea potențialului economic al țării și al cetățenilor ei;

- crearea pentru toți cetățenii, indiferent de apartenența lor etnică și de limba lor maternă, a unor condiții egale pentru afirmarea lor pe plan social;

- restabilirea unui spațiu social-economic unic pe întreg teritoriul Republicii Moldova;

- crearea de condiții egale pentru dezvoltarea social-economică a tuturor regiunilor

Republicii Moldova.

3. În sfera instruirii, culturii și educației:

- dezvoltarea unui sistem de repere valorice, bazate pe principii democratice, pe respectarea drepturilor și libertăților omului;

- cultivarea dragostei față de țară, față de trecutul istoric și tradițiile poporului Republicii Moldova;

- educarea și instruirea tinerei generații în spiritul respectului față de limba moldovenească, față de cultura moldovenească și față de istoria Moldovei în calitatea lor de bază național-spirituală a patriei lor comune;

- asigurarea reală a dezvoltării culturii naționale moldovenești, a studierii limbii moldovenești și a istoriei Moldovei ca elemente de bază ale identității naționale moldovenești și ale conștiinței civice a reprezentanților tuturor comunităților etnice din Moldova;

- asigurarea de condiții pentru păstrarea și dezvoltarea în continuare a funcțiilor limbii ruse;

- susținerea de către stat a dezvoltării limbilor ucraineană, găgăuză, bulgară, ivrit, idiș, țigănești (romani) și a altor limbi ale minorităților etnice care locuiesc pe teritoriul țării noastre;

- instruirea și educarea tinerei generații în spiritul respectului față de istoria, față de cultura și față de limbile comunităților etnice conlocuitoare, față de valorile spirituale comune.

4. În sfera politicii externe:

- afirmarea imaginii Republicii Moldova ca stat modern, european și democratic, ca membru al comunității internaționale, care recunoaște și aplică standardele unanim recunoscute în domeniul apărării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, precum și ale persoanelor care aparțin minorităților etnice și lingvistice;

- dezvoltarea relațiilor interstatale cu patriile istorice ale minorităților etnice din Republica Moldova;

- dezvoltarea contactelor cu diaspora moldovenească;

- aprofundarea colaborării cu țările străine și cu organizațiile internaționale în problemele apărării drepturilor național-culturale și a libertăților omului.

V. ASIGURAREA POLITICII NAȚIONALE

Politica națională este realizată de către autoritățile publice prin efectuarea de acțiuni concrete îndreptate spre atingerea scopurilor și îndeplinirea sarcinilor expuse în Concepție.

Întru îndeplinirea prevederilor Concepției, Guvernul va elabora un program complex de măsuri care să prevadă acțiuni în domeniul politicii naționale, corelate cu principalele priorități ale reformelor economice și politice îndeplinite în țară. Programul complex va fi aprobat de Parlament.

Pentru implementarea cu succes a Concepției este necesar să fie dezvoltat un dialog fructuos între autoritățile publice și societatea civilă, inclusiv cu partidele politice, cu organizațiile neguvernamentale, cu mijloacele de informare în masă și cu alte instituții.

În vederea realizării Concepției politicii naționale, activitatea ministerelor și departamentelor este coordonată de către Guvern.